

Обраћање првог потпредседника Владе и министра спољних послова Републике Србије Ивице Дачића на конференцији „Форум за енергетску безбедност на подручју Евроазије“:

„Уважене колеге министри,
Поштовани представници министарстава спољних послова и енергетике земаља учесница,
Представници дипломатског кора,
Цењени чланови међународне академске заједнице и пословних кругова из енергетске области,
Драги гости,

Изузетна ми је част и велико задовољство да отворим заседање другог дана Конференције "Форум за енергетску безбедност на подручју Евроазије", чији је домаћин Србија и Београд, а коју заједнички организују Министарство спољних послова, Министарство рударства и енергетике, Факултет безбедности Универзитета у Београду и Фондација „Енерџипакт“. Драго ми је што су се Београду јуче и данас састали наши драги гости из низа држава са подручја Европе и Азије, угледни представници владиног сектора, пословних кругова, академске јавности, али и званичници међународних организација. Организација ове конференције чини да наш главни град данас буде место на коме разматрамо питање енергетске безбедности, као једно од кључних економских, развојних, геополитичких питања, које је неизоставно део националних приоритета сваке од држава савременог света, па тако и оних које припадају региону Евроазије.

Министарство спољних послова је подржало идеју да се на одговарајући начин повежу многи актери на међународном плану од владиног сектора, до енергетских компанија и академске заједнице, кроз форум који би у будућности могао да прерасте у вид редовних сусрета, који би били организовани у различитим државама поменутог региона. Тиме би се успоставио један отворен континуирани дијалог о актуелним питањима енергетске безбедности и безбедности енергетске инфраструктуре, чиме би се дао импулс и нови

садржај међународној сарадњи на различитим нивоима, што би несумњиво било делотворно за стабилност на ширем међународном плану.

Влада Србије и надлежни ресору су тиме показали слух за све корисне и креативне иницијативе, које не морају нужно доћи из владиног сектора, већ да симбиоза идеја, знања, али и практичних предлога различитих актера може бити квалитативни помак на путу ка остварењу заједничког интереса. Као и у многим другим приликама и актуелним питањима, у Србији и у домену енергетске безбедности трагамо за свеобухватним решењем до ког би се дошло кроз инклузивни дијалог, тако да се задовоље интереси свих инволвираних страна. Овакво постављање је универзално и Србија се у том смислу поставља у свим актуелним питањима: било да се ради о Косову и Метохији, као највећем безбедносном изазову за нашу земљу, односима са суседима, као и односима на ширем међународном плану, што укључује и питања енергетске безбедности и суочавање са другим врстама безбедносних изазова.

Поштовани учесници,

Питање енергетске безбедности једно је од приоритетних на агенди многобројних међународних форума, јер је уско повезано са најзначајнијим геополитичким збивањима и тенденцијама. Како сам већ напоменуо, енергетска безбедност није само економско питање, већ *par excellence* питање националне безбедности, а временом ће заузимати све значајније место у стратегијама националне безбедности готово сваке земље. На основу података Међународне агенције за енергију, процењују се да ће се општи ниво потрошње енергије између 2018-2040. године повећати за 48%, а највећи пораст ће забележити азијске државе попут Кине и Индије. Када је реч о врсти енергената, предвиђа се убрзан раст извора обновљиве енергије, нуклеарне енергија, док експлоатација угља и нафте неће забележити драстичан пад.

Желим да истакнем да ће Србија наставити да инсистира на пројектима који унапређују енергетску повезаност земаља. У том смислу, за нас је најбитније регионално повезивање у ЈИЕ, али желимо да и друга подручја обезбеде напредак, те трајност и одрживост снабдевања енергентима, јер се тиме постиже стабилност, која је основни предуслов економског и друштвеног просперитета. Србија жели да регион ЈИЕ буде умрежен инфраструктурним пројектима, што наравно укључује и оне енергетске, уз истовремено повезивање нашег региона са ширим окружењем. Свесни смо да су енергетска инфраструктура и одрживо снабдевање кључни фактори економског напретка не само појединачне земље, попут Србије, већ и региона у целини.

Раније економске кризе су мање или више имале предзнак националних, односно регионалних. Појавом глобализације готово геометријском прогресијом може доћи до ширења кризе из једног језгра, а ефекти се могу веома брзо осетити глобално, што смо имали прилике да видимо на самом почетку 21. века. У условима глобализације светске привреде, криза поприма вишеструко значење и дејство. Свака криза с почетка 21. века крије префикс економске, а све више и енергетске кризе. Условљеност енергетских криза политичким факторима може се најбоље сагледати на случају Украјине, који је показао колико политичка кретња могу имати утицај на снабдевање енергентима. У конкретном случају, поставило се питање снабдевања Европе руским гасом. Како је Србија део

европског простора, у нашем је интересу да се очува режим стабилног и редовног снабдевања гасом, тј. да политичка збивања не угрозе снабдевање гасом једног дела Европе, услед сучељавања на политичком плану.

Да ли је економија безбедна ако не постоји њено поуздано, сигурно, ефикасно и квалитетно снабдевање енергијом и енергентима и успостављени услови за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система и енергетског сектора у целини? И, да ли је свет глобално безбедан имајући у виду збир економија у кризи – политичкој, економској и енергетској? Генерално одговор је негативан, али сам сигуран да ћемо и на овом скупу покушати да се овим крупним питањима бавимо одговорно, да разумемо једни друге и да се трудимо да проналазимо одговоре, кроз искрен и отворен дијалог.

Простор Евроазије је сложен геополитички и геоекономски простор чији унутрашњи процеси у значајној мери опредељују и глобална кретања. На простору Евроазије преплићу се многи интегративни процеси оличени у разноликим иницијативама за повезивање земаља. Примери су Европска унија, Евроазијска царинска унија, Евроазијски економски простор и Унија, Кинески пут свиле и сл. Иако су ови процеси одвојени, са особеним циљевима и динамиком одвијања, они не морају бити међусобно сучељавајући. Управо енергетска питања, код којих је најлакше уочити феномен међусобне зависности, могу бити погодна тле за заједничко деловање.

Енергетска безбедност јесте једно од приоритетних питања за ЕУ, те стога Европска комисија последњих година велику пажњу посвећује јачању енергетске безбедности ЕУ, с обзиром да је Унија високо зависна од увоза природног гаса. Природни гас ЕУ увози углавном гасоводима из три најважније земље, односно региона: из Руске Федерације скоро 40%, Норвешке 32% и Северне Африке 12%. Остатак чини снабдевање течним природним гасом. Приоритети енергетске политике Европске уније постали су диверзификација извора и рута снабдевања, како би се обезбедило снабдевање алтернативним правцима уз допремање течног природног гаса у постојеће и нове терминале на територији ЕУ, као и повезивање енергетских тржишта путем мањих регионалних гасовода и интерконектора двосмерног карактера.

Поменућу неке од пројеката попут Евроазијског интерконектора, односно интерконектора између електричних мрежа Грчке, Кипра и Израела, што је од значајаног интереса за ЕУ, јер повезује Азију и Европу и доприноси социјалном и економском благостању становништва евроазијског простора. Поред тога, прошле године је потписан споразум између Грчке, Италије и Кипра, који предвиђа изградњу гасовода „Eastmed“, у укупној дужини од 2.100 км, чиме би требало да се постигне стабилизација гасног снабдевања европских земаља. Изузетно је значајан пројекат Северни ток, односно његово проширење – Северни ток 2, чиме би се изградњом додатна два крака гасовода преко Балтичког мора, удвостручио транспорт гаса ка Немачкој. Ово су само неки од пројеката који за циљ имају превазилажење постојећих енергетских, а посредно и економских и политичких криза. Читавом евроазијском простору, нашем региону као његовом саставном делу и, на крају, Републици Србији, потребни су унапређени начини снабдевања енергентима, на основу којих би се постигла одрживост енергетског сектора.

Република Србија са великом пажњом разматра све пројекте који нашој земљи могу да обезбеде стабилно снабдевање енергентима, пре свега природним гасом. То не искључује оне пројекте у којима Србија није крајњи корисник, већ земља кроз коју ће се одвијати транзит ка другим земљама у региону, у циљу обезбеђења енергетске стабилности.

Верујем да сте током првог дана имали прилике да од мог уваженог колеге министра Антића добијете детаљније информације о томе на који начин се Србија снабдева гасом, колика је домаћа производња и која су актуелна питања наше гасне инфраструктуре, као и значај интерконектора са суседним земљама. Такође, верујем да имате јасну представу о нашим пројектима јачања интерних преносних капацитета и капацитета регионалног коридора електричне енергије преко преносне мреже, као и нашег настојања за брже интеграције енергетског тржишта Републике Србије у тржиште региона, односно Европске уније, ради повећања сигурности снабдевања обезбеђењем стабилне инвестиционе климе у којој би могле да се развију везе са подручјима где се налазе резерве гаса. У настојању да остаримо своје националне приоритете када је реч о енергетској политици, желимо да сарађујемо са свима, што је и иначе принципијелна позиција Србије на међународној сцени и када је реч о другим питањима.

Желим овог пута поново да укажем да, због констелације односа и приоритизације неких политичких питања, Србија, нажалост, није била у прилици да, како је планирано, реализује приоритет гасног снабдевања кроз Јужни ток. За нас је то била најбоља опција, која није била на штету других, јер смо тиме решавали питање изградње гасне инфраструктуре (кроз транзитне таксе), а истовремено је такво решење било од интереса за шири регион и ЕУ. Нажалост, иако нас је ЕУ уверавала да је тај пројекат изводљив и договорен, он за сада није реализован. Са друге стране, реалност је да је Северни ток могао бити изузет из Трећег енергетског пакета, а Јужни ток не. Цех је платила Србија и друге земље региона које су фаворизовале Јужни ток.

На самом крају, желим још једном да истакнем да се Србија принципијелно залаже да се заједничким снагама, идејама и посвећеношћу размотре све могуће опције унапређења енергетске безбедности у региону и шире, као и начини обезбеђивања сигурног и одрживог снабдевања енергентима, посебно природним гасом. Кроз активно учешће на светским форумима и састанцима посвећеним растућем значају енергетске безбедности, попут данашњег, Србија жели да да свој допринос енергетској безбедности. У том процесу нам је потребно учешће како владиног, тако и академског и пословног сектора читавог простора Евроазије, како бисмо генерисали нове идеје, предлоге и креативан приступ.

Наставићемо да активно пратимо развој догађаја на евроазијској енергетској мапи, као и наш активан ангажман у иницираним пројектима који треба да поспеше енергетску безбедност. Подржавамо приоритете Енергетске заједнице у низу пројеката који су значајни за целину региона. За све актере у енергетском сектору отварају се нове могућности, али и нови ризици, око којих треба заједнички да се ангажујемо и покушамо да решимо најважнију једначина глобалног света – обезбеђење довољних количина енергије, на економски, енергетски и еколошки прихватљив начин. Нека ова

конференција допринесе тим заједничким напорима.

Хвала."